

การประเมินโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

Evaluation of the "New Generation Youth Power Mindful of Democracy"
Project at Triam Udom Suksa Southern School, Secondary Educational
Service Area Office of Nakhon Si Thammarat

พีรพล อมรการ*

Peerapon Amornkarn

พนกฤช บุญพบ

Phanagrid Boonpob

วีระยุทธ ชาทะกาญจน์

Werayut Chatakan

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Educational Administration,

Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: 6755701037@nstru.ac.th*

วันที่รับบทความ (Received): 16 มีนาคม 2569

วันที่แก้ไขบทความ (Revised): 26 มีนาคม 2569

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted): 30 มีนาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตย ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพตามวิถีประชาธิปไตย การศึกษาใช้รูปแบบการประเมินของ Robert L. Hammond ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดการประเมินโครงการที่มุ่งเน้น การพิจารณาผลลัพธ์ของโครงการอย่างเป็นระบบใน 3 มิติ ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านสถาบัน และด้านพฤติกรรม กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างสำหรับการประเมินเชิงปริมาณ จำนวน 192 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบง่าย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 6 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตพฤติกรรม เครื่องมือวิจัย ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านก่อนเก็บข้อมูล จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการเรียน ผลการเปรียบเทียบความรู้และทักษะของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการอบรม ($\bar{X} = 7.49$) สูงกว่าก่อนการอบรม ($\bar{X} = 4.96$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .001 โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 2.53 คะแนน ยืนยันว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ของโครงการสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเนื้อหาโครงการมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการสอดแทรกหลักความเป็นพลเมือง 3 ประการ คือ คารวธรรม สามัคคีธรรม และ ปัญญาธรรม 2) ด้านสถาบัน ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนเป็นกลไกสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน กิจกรรมนี้สำเร็จในการเป็นช่องทางสำคัญที่สุดในการสะท้อนความต้องการของผู้เรียน (Student Voice) และช่วยสร้างความชอบธรรมให้แก่การบริหารงานของสถานศึกษา อีกทั้งกระบวนการจัดการเลือกตั้งยังมีความโปร่งใส ยุติธรรม และเป็นระบบ สามารถจำลองการทำงาน ของระบอบประชาธิปไตยในสังคมจริง 3) ด้านพฤติกรรม พฤติกรรมของนักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.43) มิติด้านจิตพิสัย ได้รับคะแนนสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.52) โดยเฉพาะพฤติกรรมในการเคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย = 4.61) และการตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองในการเลือกตั้ง (ค่าเฉลี่ย = 4.50) อย่างไรก็ตาม พบข้อสังเกตว่านักเรียน ส่วนใหญ่ยังมีบทบาทเป็นเพียงผู้เข้าร่วม โดยการมีส่วนร่วมเชิงรุกในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ยังสามารถ พัฒนาต่อยอดได้อีก โครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตย มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม การพัฒนาพลเมืองประชาธิปไตยของนักเรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่สอดคล้องกับ หลักประชาธิปไตย ในสถานศึกษา ผลการประเมินนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและครู ในการวางแผนปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ให้นักเรียนมีส่วนร่วมเชิงรุกมากยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในปีการศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ; พลังเยาวชนรุ่นใหม่; ใส่ใจประชาธิปไตย

Abstract

This research aimed to evaluate the "New Generation Youth Power, Mindful of Democracy" project at Triam Udom Suksa Southern School, under the Secondary Educational Service Area Office of Nakhon Si Thammarat, in order to develop students into quality citizens according to the democratic way. The study utilized Robert L. Hammond's evaluation model, a conceptual framework focusing on the systematic assessment of project outcomes across three dimensions: the instructional dimension, the institutional dimension, and the behavioral dimension. The samples were divided into two groups: a quantitative sample of 192 participants obtained through simple random sampling, and a qualitative group of 15 key informants selected via purposive sampling. The key informants consisted of 2 school administrators, 6 teachers and educational personnel, and 7 students from Mathayom 4–6. The research instruments included a democracy knowledge test, an in-depth interview form, and a behavior observation form. Prior to data collection, the instruments were validated for content validity and the Index of Item-Objective Congruence (IOC) by three experts. The data were then analyzed using statistical software to determine the Mean ($\bar{X}$) Standard Deviation (S.D.), and t-test to compare learning outcomes. The research findings were as follows: Instructional Dimension: The comparison of the participants' knowledge and skills revealed that the post-training mean score ($\bar{X} = 7.49$) was higher than the pre-training mean

score ($\bar{x} = 4.96$) at a .001 level of statistical significance, with an average increase of 2.53 points. This confirms that the project's learning management process effectively developed the participants' knowledge and understanding. The project content was highly appropriate for integrating three civic principles: respect (Khawrawatham), harmony (Samakkidham), and wisdom (Panyadham). Institutional Dimension: The evaluation from experts and administrators showed a consensus that the student council election activity was a vital mechanism for instilling public responsibility and developing students' life skills. This activity successfully served as the most important channel for reflecting the “Student Voice” and establishing legitimacy for the student council administration. Furthermore, the election process was transparent, fair, and systematic, effectively simulating real-world democratic operations. Behavioral Dimension: The overall behavior of the participating students was at a highly appropriate level (overall Mean = 4.43). The Affective Domain received the highest score (Mean = 4.52), particularly in behaviors related to respecting the opinions and rights of others (Mean = 4.61) and realizing one's own rights and duties in elections (Mean = 4.50). However, an observation indicated that the majority of students still acted merely as participants; therefore, proactive participation in public relations campaigns can be further developed. The “New Generation Youth Power, Mindful of Democracy” project plays a crucial role in promoting the development of democratic citizenship among students, encompassing knowledge, skills, and behaviors consistent with democratic principles in a school context. These evaluation results can serve as a guideline for administrators and teachers in planning and improving democratic promotion activities, encouraging students to participate more proactively for sustainable development in the upcoming academic year.

Keywords: Project Evaluation; New Generation Youth Power; Mindful of Democracy

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในการปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา รัฐธรรมนูญหลายฉบับได้กำหนดแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2564; ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2565) ทั้งนี้เพื่อพัฒนาประชาชนให้เป็น “พลเมืองที่มีคุณภาพ” สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม เคารพกติกาของสังคม และอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมประชาธิปไตย จากสภาพการณ์ทางสังคมในปัจจุบันพบว่า เยาวชนจำนวนหนึ่งยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และสิทธิของตนเองในฐานะพลเมือง ส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคมยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร งานศึกษาหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาการเรียนรู้ด้านพลเมืองและประชาธิปไตยจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม (Geboers et al., 2015; OECD, 2021) ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติและเรียนรู้กระบวนการประชาธิปไตยในสถานการณ์จริง เช่น กิจกรรมสภา

นักเรียน หรือการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการปลูกฝังพฤติกรรมประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมของเยาวชน

โรงเรียนในฐานะสถาบันทางการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นพื้นที่สำคัญในการปลูกฝังวิถีชีวิตประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้หลักการประชาธิปไตยตั้งแต่ระดับโรงเรียนจะช่วยพัฒนาเจตคติ ทักษะ และพฤติกรรมของการเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศในระยะยาว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้ส่งเสริมสถานศึกษาที่มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณลักษณะประชาธิปไตยแก่นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งพัฒนาคุณลักษณะสำคัญของพลเมืองประชาธิปไตย 3 ประการ ได้แก่ ปัญญาธรรม (การใช้เหตุผลและข้อมูลประกอบการตัดสินใจ) คารวธรรม (การเคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น) และสามัคคีธรรม (การอยู่ร่วมกันอย่างปรองดองและการมีส่วนร่วมในสังคม) หนึ่งในกิจกรรมที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าว คือ กิจกรรมสภานักเรียน หรือคณะกรรมการนักเรียน ซึ่งถือเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จำลองกระบวนการประชาธิปไตยในระดับโรงเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ตลอดจนการใช้เหตุผลและการเคารพกติกาของสังคม กิจกรรมดังกล่าวจึงเปรียบเสมือน “ห้องเรียนประชาธิปไตย” ที่ช่วยพัฒนาทักษะชีวิตและคุณลักษณะของพลเมืองที่มีคุณภาพ

ในบริบทของการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของพลเมืองที่ดี มีจิตสำนึกประชาธิปไตย ยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ และมีทักษะการคิดวิเคราะห์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565; นพรัตน์ ชัยเรือง, 2565) นโยบายดังกล่าวนำไปสู่การส่งเสริมกิจกรรมและโครงการที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้านประชาธิปไตย ในสถานศึกษา เช่น โครงการโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง และโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตย ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยอย่างเป็นรูปธรรม

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในด้านวิชาการ คุณธรรม และการเป็นพลเมืองประชาธิปไตย โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมสภานักเรียนและการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รวมทั้งพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันและการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างสร้างสรรค์ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ด้านประชาธิปไตยจำเป็นต้องมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย ตลอดจนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียนและสถานศึกษา การประเมินโครงการจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสะท้อนผลการดำเนินงานและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งประเมินโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตยของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยใช้รูปแบบการประเมินของ Robert L. Hammond ซึ่งประกอบด้วยวิธีการประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสอน ด้านสถาบัน และด้านพฤติกรรม เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงาน ผลลัพธ์ของโครงการ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

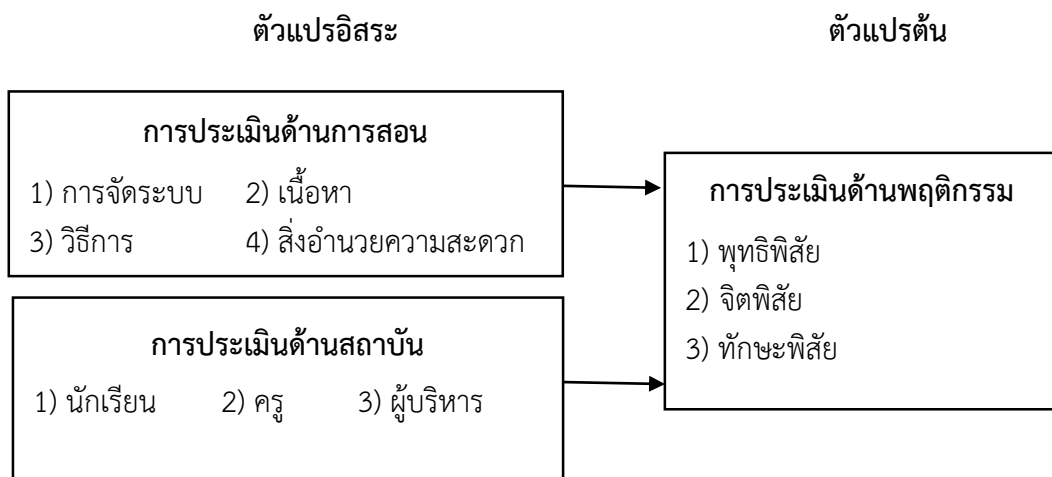

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินด้านการสอน ของการดำเนินการโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช
2. เพื่อประเมินด้านการบริหารจัดการโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช
3. เพื่อประเมินด้านพฤติกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดการวิจัย

การประเมินโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของ โรเบิร์ต แอล. แฮมมอนด์ (Robert L. Hammond) ซึ่งเป็นรูปแบบที่มุ่งตรวจสอบว่าโครงการหรือนวัตกรรมทางการศึกษานั้นบรรลุวัตถุประสงค์ และมีความเหมาะสมอย่างยิ่งกับการประเมินโครงการระดับสถานศึกษา (Hammond, 1973; พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2557) ผู้วิจัยจึงได้นำมาประยุกต์ใช้เพื่อประเมินผลลัพธ์ของโครงการอย่างรอบด้าน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบของการประเมินโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตย ครั้งนี้โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของของแฮมมอนด์ (Hammond) ซึ่งประกอบด้วย 1. การประเมินด้านการสอน 2. การประเมินด้านสถาบัน และ 3. การประเมินด้านพฤติกรรม ซึ่งกำหนดขอบเขตของการประเมินโครงการ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่าง (สำหรับการวิเคราะห์เชิงปริมาณ) ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) จำนวน 192 คน จากประชากรทั้งหมด 384 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 78 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 302 คน 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวนรวม 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 6 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 7 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

รูปแบบการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้รูปแบบของของแฮมมอนด์ (Hammond) ซึ่งแบ่งเป็นการประเมิน 3 ด้าน ได้แก่

2.1 การประเมินการสอน ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 4 ตัวแปร คือ 1) การจัดชั้นเรียนและตารางสอน คือ การจัดครูและนักเรียนให้พบกันและดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการจัดในส่วนนี้จะต้องคำนึงถึงเวลาและสถานที่ 2) เนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จะนำมาจัดการเรียนการสอน การจัดลำดับเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะของผู้เรียนและชั้นเรียนแต่ละระดับ 3) วิธีการ หมายถึง หลักการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียน รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน 4) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หมายถึง สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์พิเศษ ห้องปฏิบัติการ วัสดุสิ้นเปลืองต่างๆ รวมถึงสิ่งที่มีผลต่อการใช้หลักสูตรและการสอนด้านอื่นๆ

2.2 การประเมินสถาบัน ประกอบด้วยตัวแปรที่ควรคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ 1) นักเรียน มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สุขภาพกายและสุขภาพจิต ภูมิหลังทางครอบครัว 2) ครู มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา ประสบการณ์ทางการสอน เงินเดือน กิจกรรมที่ทำเวลาว่างการฝึกอบรมเพิ่มเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในช่วงระยะเวลา 1-3 ปี และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 3) ผู้บริหาร มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา ประสบการณ์ทางการศึกษา เงินเดือน ลักษณะทางบุคลิกภาพ การฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในช่วงระยะเวลา 1-3 ปี และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ

2.3 การประเมินพฤติกรรม มีองค์ประกอบของพฤติกรรม 3 ด้าน คือ 1) พุทธิพิสัย หมายถึง การเรียนรู้เนื้อหาวิชาการต่างๆ ที่ต้องใช้ปัญญาและสมองเป็นที่ตั้ง การเรียนการสอน 2) จิตพิสัย หมายถึง การอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี มีความประพฤติที่ ถูกต้องมีความสนใจในค่านิยมที่เหมาะสม 3) ทักษะพิสัย ได้แก่ การเรียนรู้ที่เน้นด้านการทำงานด้วยการใช้ทักษะการทำงานเป็นทีมและการปฏิบัติต่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การประเมินโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ ได้ทำการสรุปและเรียบเรียงข้อมูลในส่วนของ ค่าคุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ค่าคุณภาพของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบทดสอบ แบบประเมิน/แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์) ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพตามขั้นตอนทางวิชาการ ความตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 (ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.50 ขึ้นไป) แสดงว่าเครื่องมือมีความเที่ยงตรงและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงได้ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือรับรองจากทางมหาวิทยาลัย เพื่อนำไปยื่นต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ ในการขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลการชี้แจงกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการและรายละเอียดการตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญทราบการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยให้กลุ่ม

ตัวอย่างทำแบบทดสอบความรู้ (ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ) และประเมินพฤติกรรมผ่านแบบสังเกต พฤติกรรมการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยลงพื้นที่จัดกิจกรรมเพื่อดำเนินการ สัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน (ผู้บริหาร ครู และนักเรียน) ควบคู่ไปกับการสังเกตบริบทและบรรยากาศ การจัดกิจกรรม ตั้งแต่ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง สิงหาคม พ.ศ. 2567 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูล ที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ นำข้อมูลจากแบบทดสอบและแบบประเมินมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและประเมินระดับพฤติกรรม/ความเหมาะสมของโครงการ การทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้และทักษะ ด้านประชาธิปไตยของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตพฤติกรรม และการสะท้อนความคิดเห็น (Student Voice) มาทำการ วิเคราะห์เนื้อหา ทำการจัดหมวดหมู่ข้อมูลให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการประเมิน 3 มิติของ Hammond (ด้านการสอน ด้านสถาบัน และด้านพฤติกรรม) จากนั้นนำมาสังเคราะห์และ สรุปผลการวิจัยในรูปแบบ การพรรณนาวิเคราะห์ เพื่ออธิบายและสนับสนุนผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ให้มีความน่าเชื่อถือและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การประเมินโครงการครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ผู้วิจัยประยุกต์ โดยใช้รูปแบบการประเมินของของแฮมมอนด์ (Hammond) ซึ่งประกอบด้วย 1.การประเมินด้านการ สอน 2.การประเมินด้านสถาบัน และ 3. การประเมินด้านพฤติกรรม สามารถสรุปผลการประเมินได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์ การประเมินผลการ	วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ	ผลการประเมินเชิงพรรณนา
1.การประเมินด้าน การสอน	คะแนนเฉลี่ยก่อนอบรม $\bar{X} = 4.96$ คะแนนเฉลี่ยหลังอบรม $\bar{X} = 7.49$ ผลต่างคะแนนเฉลี่ย เพิ่มขึ้น 2.53 คะแนน สถิติทดสอบ (t-test) $t = 27.276$, Sig. < .001(สูงกว่าก่อน อบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001)	ประสิทธิภาพกระบวนการเรียนรู้ช่วย พัฒนาความรู้และทักษะด้านประชาธิปไตย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื้อหาบูรณาการ หลักคุณธรรม สามัคคีธรรม และปัญญา ธรรมได้ดี นำไปใช้ในชีวิตรจริงได้ รูปแบบ กิจกรรม การใช้ Active Learning (เช่น สถานการณ์ การเลือกตั้ง) ทำให้นักเรียน พึงพอใจสูง ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การสนับสนุนโรงเรียนจัดสภาพแวดล้อม และทรัพยากรได้เอื้อต่อการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ การประเมินผลการ	วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ	ผลการประเมินเชิงพรรณนา
2. การประเมินด้าน สถาบัน	(ประเมินเชิงคุณภาพจากมุมมอง ของผู้บริหาร ครูบุคลากรและ นักเรียน)	ธรรมาภิบาล เสริมสร้างระบบธรรมาภิบาล ในโรงเรียนผ่านการเลือกตั้งที่โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ การพัฒนาผู้เรียนเป็น เครื่องมือพัฒนาศักยภาพด้านการบริหาร จัดการตนเอง เสียงของนักเรียน พื้นที่ให้ นักเรียนสะท้อนความคิดเห็นและปัญหา ทำให้ฝ่ายบริหารนำข้อมูลไปตัดสินใจเชิง นโยบายได้จริงและการมีส่วนร่วม นักเรียน มีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นทั้งเชิงปริมาณ (การออก มาใช้สิทธิ) และเชิงคุณภาพ (การกล้าตั้ง คำถาม เสนอแนวทางพัฒนา)
3. การประเมินด้าน พฤติกรรม	ภาพรวมพฤติกรรม $\bar{X} = 4.43$ (เหมาะสมมาก) จำแนกตามพิสัย 3 ด้าน จิตพิสัย $\bar{X} = 4.52$ (เหมาะ สมมากที่สุด) สูงสุด เคารพสิทธิ ผู้อื่น ($\bar{X} = 4.61$) ทักษะพิสัย $\bar{X}$ = 4.40 (เหมาะสมมาก) สูงสุดปฏิบัติ ตามขั้นตอนเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.51$) พุทธิพิสัย $\bar{X} = 4.37$ (เหมาะสม มาก) สูงสุด ตระหนักถึงสิทธิ/ หน้าที่ ($\bar{X} = 4.50$) ต่ำสุด อธิบาย ทฤษฎีประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.21$)	จิตพิสัย นักเรียนมีการพัฒนาทัศนคติที่ สอดคล้องกับคุณค่าพื้นฐานของสังคม ประชาธิปไตยอย่างเด่นชัด ทักษะพิสัย นักเรียนมีความรับผิดชอบ สามารถปฏิบัติ ตามกติกาและขั้นตอนทางประชาธิปไตย ได้ถูกต้องและตรงเวลา พุทธิพิสัย นักเรียน ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองได้ดี เยี่ยม ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ควร เสริมสร้างความสามารถในการอธิบาย หลักการประชาธิปไตยในเชิงทฤษฎีให้แก่ นักเรียนเพิ่มเติม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการประเมินโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
ภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยประยุกต์โดยใช้รูปแบบการ
ประเมินของของแฮมมอนด์ (Hammond) ซึ่งประกอบด้วย 1. การประเมินด้านการสอน 2. การประเมิน
ด้านสถาบัน และ 3. การประเมินด้านพฤติกรรม มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ด้านการสอน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ภายใต้โครงการฯ สามารถพัฒนา
ความรู้และทักษะด้านประชาธิปไตยของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วม
กิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการวิจัยดังกล่าวอธิบายได้ด้วย
กรอบแนวคิดของ Hammond (1973) ที่ระบุว่ามิติด้านการสอนซึ่งประกอบด้วย การกำหนด
วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการ และบทบาทของผู้สอน มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับการเรียนรู้ของผู้เรียน การที่
โครงการออกแบบกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริง (เช่น การจำลองสถานการณ์นักเรียน การจัดการเลือกตั้ง)
สะท้อนให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของ Bonwell &
Eison (1991) ที่ผู้เรียนไม่ได้เป็นเพียงผู้รับข้อมูล แต่เป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการ

ปฏิบัติและการแก้ปัญหาาร่วมกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของ Dewey (1916) ที่เน้นย้ำว่า “การเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing)” เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาประชาธิปไตย ประเด็นนี้สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ สถาบันพระปกเกล้า (2565) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาผ่านกลไกจำลองสถานการณ์และการเลือกตั้งจริง ช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ การเคารพกติกาสังคม และกระบวนการมีส่วนร่วมให้กลายเป็นพฤติกรรมถาวรของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านสถาบัน ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า โครงสร้างและวัฒนธรรมของสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ด้านประชาธิปไตย โดยเฉพาะการที่โรงเรียนเปิดพื้นที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจผ่านกลไกสถานการณ์และการเลือกตั้ง ประเด็นนี้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดมิติด้านสถาบันของ Hammond ซึ่งให้ความสำคัญกับบริบท นโยบาย และวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเปิดพื้นที่ให้นักเรียนได้สะท้อนความคิดเห็นสอดคล้องกับแนวคิดเสียงของนักเรียน (Student Voice) ของ Fielding (2001) ที่ชี้ว่าการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจช่วยพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การบ่มเพาะค่านิยมผ่านหลักคุณธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ยังช่วยเชื่อมโยงแนวคิดนามธรรมสู่การปฏิบัติจริง สอดคล้องกับรายงานของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ที่ยืนยันว่า การสร้างระบบนิเวศในสถานศึกษาที่สนับสนุนการทำงานเป็นทีมและการเคารพสิทธิผู้อื่น เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองวิถีใหม่ ยิ่งไปกว่านั้น ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยระดับนานาชาติของ Biesta (2022) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกว่า นักเรียนที่ได้รับโอกาสและมีประสบการณ์ตรงในการมีส่วนร่วมทางประชาธิปไตยในโครงสร้างของโรงเรียน จะมีแนวโน้มเติบโตไปเป็นพลเมืองที่มีความตื่นตัวทางการเมืองและสังคม (Political and Social Engagement) สูงขึ้นในวัยผู้ใหญ่

3. ด้านพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคุณค่าของประชาธิปไตยในภาพรวมระดับเหมาะสมมาก โดยเฉพาะด้านจิตพิสัย (การเคารพสิทธิผู้อื่น) และทักษะพิสัย (การปฏิบัติตามขั้นตอนเลือกตั้ง) ซึ่งตามกรอบแนวคิดของ Hammond มิติด้านพฤติกรรมถือเป็น “ผลลัพธ์ (Outcome)” ที่เกิดจากความสำเร็จของมิติด้านการสอนและสถาบันร่วมกัน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นนี้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship Education: GCED) ของยูเนสโก (UNESCO, 2024) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีองค์ความรู้ ทักษะ และทักษะทางสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและเคารพความหลากหลาย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ นักเรียนส่วนใหญ่ยังมีบทบาทเป็นเพียง “ผู้เข้าร่วม” มากกว่า “ผู้ริเริ่ม” (เช่น คณะกรรมการรณรงค์ประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าด้านอื่น) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตธีรวรรณ วุฒิปัญญาอิสกุล (2566) ที่พบว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมเชิงรุกและการรณรงค์ของนักเรียนมักมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับพฤติกรรมการปฏิบัติตามกติกา นอกจากนี้ ความสามารถในการอธิบายทฤษฎีประชาธิปไตยยังคงต้องได้รับการพัฒนา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีแนวโน้มในการปฏิบัติตามกฎกติกาได้ดี แต่ยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ดังนั้น ข้อค้นพบนี้จึงเป็นข้อเสนอแนะที่สำคัญสำหรับสถานศึกษา ในการพัฒนาโครงการระยะต่อไปที่ควรเน้นการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และการมีส่วนร่วมเชิงรุก เพื่อยกระดับนักเรียนให้ก้าวจากการเป็นพลเมืองที่ปฏิบัติตามกฎหมาย (Personally Responsible Citizen) ไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น (Participatory Citizen) อย่างแท้จริง

องค์ความรู้ที่ได้

การวิจัยเรื่องการประเมินโครงการพลังเยาวชนรุ่นใหม่ ใส่ใจประชาธิปไตยของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ โดยใช้รูปแบบการประเมินของ Robert L. Hammond ซึ่งประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ ด้านการสอน ด้านสถาบัน และด้านพฤติกรรม ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยในสถานศึกษา ดังนี้ 1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านประชาธิปไตยของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เช่น การอภิปราย การจำลองสถานการณ์ และการฝึกกระบวนการประชาธิปไตย สามารถช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่และบทบาทของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างเป็นรูปธรรม 2. กิจกรรมสถานักเรียนและการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนเป็นกลไกสำคัญของสถานศึกษาในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางประชาธิปไตยของเยาวชน กิจกรรมดังกล่าวเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการประชาธิปไตยผ่านประสบการณ์จริง เช่น การรณรงค์หาเสียง การลงคะแนนเลือกตั้ง และการบริหารงานของคณะกรรมการนักเรียน ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกัน การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และการตัดสินใจตามหลักเหตุผล 3. การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนสามารถเกิดขึ้นได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนพบว่าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยเฉพาะในด้านจิตพิสัย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเคารพสิทธิของผู้อื่น การยอมรับความแตกต่าง และการตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองในสังคมประชาธิปไตย

การประเมินโครงการโดยใช้รูปแบบการประเมินแบบหลายมิติช่วยให้สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานของโครงการได้อย่างครอบคลุม ทั้งในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ โครงสร้างและกลไกของสถาบัน และผลลัพธ์ด้านพฤติกรรมของผู้เรียน องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จึงสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านประชาธิปไตยในสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างบูรณาการทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ การสร้างโครงสร้างและกิจกรรมทางสถาบันที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม และการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อให้เยาวชนสามารถเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการประเมินครั้งต่อไป

1.1 การขยายขอบเขตการประเมินในเชิงบริบทและปัจจัยนำเข้าในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นการประเมินตามมิติของ Hammond (การสอน สถาบัน และพฤติกรรม) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการนำรูปแบบการประเมินอื่น เช่น CIPP Model มาใช้ร่วมด้วย เพื่อวิเคราะห์ลึกถึงความพร้อมของทรัพยากร (Input) และสภาพแวดล้อมทางสังคมของนักเรียน (Context) ว่ามีผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการอย่างไร

1.2 การศึกษาเชิงเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยระหว่างนักเรียนในกลุ่มต่างๆ เช่น เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่ทำหน้าที่เป็น “คณะกรรมการนักเรียน” กับ “นักเรียนทั่วไป” เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนในแผนการเรียนที่ต่างกัน

(เช่น สายศิลป์-สังคมกับสายวิทย์-คณิต) เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยด้านบทบาทหน้าที่และเนื้อหาการเรียนรู้ส่งผลต่อความใส่ใจประชาธิปไตยแตกต่างกันหรือไม่

1.3 การศึกษาเชิงคุณภาพแบบระยะยาว ควรมีการติดตามผล พฤติกรรมการเป็นพลเมืองของนักเรียนหลังจากจบโครงการไปแล้ว 1–3 ปี หรือติดตามไปจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อศึกษาความคงทนของพฤติกรรมว่าสิ่งที่ได้รับจากโครงการในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้นั้น ยังคงส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคมในระดับที่กว้างขึ้นเพียงใด

1.4 การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมผ่านพื้นที่ดิจิทัล จากผลการวิจัยที่พบว่าพฤติกรรมการรณรงค์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึง “รูปแบบการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล” โดยเฉพาะการใช้ Social Media เป็นเครื่องมือในการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนรุ่นใหม่ เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคใหม่

1.5 การวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ควรมีการทำวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนา “ชุดกิจกรรม” หรือ “นวัตกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย” ที่เป็นผลผลิตต่อเนื่องจากโครงการนี้ โดยนำข้อบกพร่องที่พบจากการประเมินในครั้งนี้ไปเป็นฐานในการสร้างนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงรุก ให้สูงขึ้น

บรรณานุกรม

- จิตวีรวรรณ วุฒิปัญญาอิสกุล. (2566). *การมีส่วนร่วมทางประชาธิปไตยของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.
- นพรัตน์ ชัยเรือง. (2565). *การพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองที่ดี*. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล. (2565). *พลเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2557). *การประเมินโครงการ: หลักการและแนวปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2565). *การส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนและส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2564). *คู่มือการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองวิถีใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Biesta, G. (2022). *World-Centered Education: A View for the Present*. New York: Routledge.
- OECD. (2021). *21st-Century Readers: Developing Literacy Skills in a Digital World*. Paris: OECD Publishing.
- UNESCO. (2024). *Global Citizenship Education: A Framework for Peaceful Coexistence*. Paris: UNESCO.